

Problematika elektrifikacije planinskih koč

Ali v gorah res potrebujemo hotelsko udobje?

✍ Metod Rogelj¹

Gorata območja, še posebej visokogorja, so neprijazna za življenje. Skrajno zahtevnim ekološkim pogojem kljubujejo le ustrezno prilagojene rastlinske in živalske vrste, ki jih je malo. Ostali živi organizmi so v tem območju gostje, ki se morajo slej ko prej vrniti v njim prijaznejše okolje, sicer podležejo.

Tudi človek je v gorah gost. Njegove biološke značilnosti mu ne omogočajo dolgotrajnega preživetja v okolju, v katerega pa se redno vrača: v preteklosti predvsem zaradi lova in hrane, danes v iskanju neokrnjene narave, sprostitve in miru.

Skozi zgodovino so bile v slovenskem gorskem svetu zgrajene številne gorske postojanke. Sprva skromna zavetišča so kasneje zrasla tudi v velike objekte. Marsikateri današnji obiskovalec v zavetju planinskih koč prič-

akuje podobno udobje kot v mestih in vaseh, skoraj kot doma. To pa je v gorah bistveno težje doseči. Upravitnikom planinskih koč niso pri roki vodovod, elektrika, kanalizacija, široka dovozna pot in ostala infrastruktura. Toda če udobja ni, je vprašljivo poslovanje planinske koč. Prav zato je v zadnjem času vedno več pobud za gradnjo tovrstne infrastrukture do koč, predvsem elektrike.

Zavod RS za varstvo narave v postopkih pridobivanja dovoljenj sodeluje s strokovnim mnenjem. Pri presoji ustreznosti in sprejemljivosti predvidenega posega preveri pozitivne in negativne posledice elektrifikacije planinskih koč.

¹ Avtor članka je vodja OE Kranj Zavoda RS za varstvo narave.

Koča pri Dolini Triglavskih jezerih

📷 Oton Naglost

Polaganje električnega kabla do koč sploh ni edini problem

Marsikdaj, ne pa vedno, sama gradnja oziroma polaganje električnega kabla ne pomeni prehudega poseganja v gorski prostor. S primernimi tehnikami, razumnim trasiranjem in kakovostno sanacijo je mogoče skoraj izničiti neposredne vplive polaganja električnega kabla.

Večjo pozornost potrebujejo posredni vplivi uvedbe novega, praktično neomejenega vira energije v gorsko okolje. Dvig nivoja oskrbe v planinskih kočah namreč vodi k:

- večjemu številu obiskovalcev,

- večjim količinam odpadne vode, ki mora biti ustrezno prečiščena, zaradi večje porabe vode,
- dodatnemu vnosu nemira v gorsko okolje in motenju življenjskih procesov živali,
- možnosti osvetljevanja naravnega okolja,
- zvočnemu onesnaževanju.

Našteti vplivi lahko posamično ali v seštevku pomembno spremenijo življenjske pogoje živalskih vrst tega okolja.

Positivne posledice elektrifikacije za okolje običajno ne odtehtajo negativnih. Za preprečevanje možnosti onesnaženja z odpadnimi vodami je treba iskati načine čiščenja odpadnih

Pismo Komisije za varstvo gorske narave PZS Upravnemu odboru PZS

Javni zavod Triglavski narodni park nas je z dopisom št. 1/131/8-05, z dne 9. 2. 2006, obvestil o namenih in načrtih elektrifikacije Koče pri Triglavskih jezerih investitorja PD Ljubljana Matica. Za to bi bilo potrebno zgraditi srednje in nizko napetostni električni kabel s transformatorsko postajo ter telekomunikacijske kanalizacije med Domom na Komni in Kočo pri Triglavskih jezerih. Gradnja predstavlja vkopan vod s kanalizacijo za električna kabla srednje in nizke napetosti ter telekomunikacijski vod. Potek trase, v skupni dolžini cca 7500 m, je načrtovan ob obstoječi planinski poti med obema planinskima kočama.

Kot upravljavalec zavarovanega območja je javni zavod Triglavski narodni park načrtovan poseg v naravno okolje obravnaval in pripravil strokovno mnenje z vidika upravljanja zavarovanega območja in vidika gradbenega posega. Zavod RS za varstvo narave – Območna enota Kranj je ocenil, da je poseg v nasprotju z varstvenimi usmeritvami za ohranjanje naravnih vrednot. Ministrstvo za okolje in prostor (Agencija RS za okolje), je izdalo odločbo, s katero je zavrnilo določitev naravovarstvenih pogojev in izdajo naravovarstvenega soglasja.

V Komisiji za varstvo gorske narave menimo, da bi uresničenje takega posega v občutljivo gorsko naravo sprožilo nove širitve dejavnosti same planinske postojanke. Že sama napeljava bi bila velik poseg v gorsko naravo, nato pa tudi možnost za večjo uporabo električnih porabnikov, kar povečuje obremenitve okolja in druge nega-

tivne vplive. Planinske kočice naj se usmerijo v varčevanje z energijo in uporabo alternativnih virov. Ocenjujemo, da je tak poseg v gorski prostor nedopusten, zato mu odločno nasprotujemo, posebno še v Triglavskem narodnem parku, ki je edini naravni park v Sloveniji. V zakonu o ohranjanju narave (ZON- UPB2, Ur. l. 96/04) pa celo piše za narodni park naslednje: «Narodni park je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan». Nameravan poseg to prav gotovo ni.

Ob številnih pobudah za sodelovanje pa tudi očitkih, da se Planinska zveza premalo vključuje v akcije naravovarstvenih organizacij civilne družbe, imamo tokrat še posebno odgovornost, saj se za poseg v naravo odloča ena od njenih članic - PD Ljubljana Matica. Vsekakor bomo izgubili vso kredibilnost pa tudi status organizacije, ki dela v javnem interesu na področju varovanja narave je zelo vprašljiv, če bomo to dovolili.

Upravnemu odboru Planinske zveze Slovenije zato predlagamo, da sprejme sklep s katerim odločno zavrne ta načrtovan poseg v gorsko naravo in se tako pridruži stališču TNP.

Rozalija Skobe,
načelnica KVG N UO PZS

voda, ki ne potrebujejo stalnega vira energije. Zavedati se moramo namreč, da lahko energijo pridobimo tudi drugače, sicer pa si je treba prizadevati, da bi bila poraba energije v gorskem okolju čim manjša in da bi bila njena uporaba za okolje na največji možni stopnji varnosti.

V gorskem okolju, ki je človeku neprijazno, potrebujemo zaščito in zavetje, prav nudenje tega pa naj bo tudi v prihodnje osnovni namen planinskih koč. To pomeni, da naj obiskovalec dobi osnovno oskrbo: vodo, topel čaj, morda skromno enolončnico in prenočišče. Zavetišča ne smejo postati gostišča, vir odpadkov in nemira, ki se širi v naravno ohranjeno okolico.

Planinska organizacija bi morala storiti več za osveščanje planincev

Seštevek neposrednih in posrednih vplivov elektrifikacije planinskih postojank večinoma pripelje do zaključka, da elektrika v planinskih kočah dolgoročno pomeni velik korak v

smeri dodatnega obremenjevanje občutljivega gorskega okolja. Ker so v Sloveniji za dvig standarda v planinskih kočah še vedno zainteresirani tako upravljavci koč kot obiskovalci, je treba širši javnosti razložiti osnovni namen planinskih koč in pomen ohranjanja narave.

Planinska zveza Slovenije ima pri osveščanju o pomenu ohranjanja gorskega okolja eno od pomembnejših vlog. Osnovno vodilo osveščanja in vzgoje mora biti razvoj planinske dejavnosti, ki tudi dolgoročno zagotavlja ohranjanje naravnega gorskega okolja. Vemo, da je zgled najboljša vzgoja, zato je treba razvoj usmeriti na pravo pot najprej v lastnih vrstah, javnosti pa omogočiti, da se po tem zgleduje. Do sedaj je Planinska zveza to večinoma uspešno opravljala.

Vedno večja obremenitev gorskega okolja z obiskovalci zahteva tudi več vlaganja v usmerjanje in izobraževanje. Elektrifikacija in posledično intenziviranje dejavnosti v planinskih kočah sta problem, ki ga je treba razložiti širši javnosti ter morda tudi soočiti različne poglede. ●

Kaj meni o elektrifikaciji koč uprava TNP?¹

Načrtovanje vkopa energetskega kabla do Kovinarske koč v Krmi oz. med planinsko koč na Komni in Kočo pri Dvojnem jezeru v Dolini Triglavskih jezer

Predstavljeni sta bili vlogi planinskih društev Ljubljana Matica in Javornik Koroška Bela za vkop energetskega kabla do planinskih koč. V izmenjavi mnenj je bilo povedano, da je sicer najbolj ekološki način oskrbe koč z energijo povezava z električnim omrežjem, vendar pa je v visokogorju graditev (vkop kabla) tehnično zahtevna in so možne številne posledice. Predstavniki TNP so izrazili tudi bojazen, da bi redna preskrba koč z električno energijo prinesla dolgoročne posredne vplive, kot so podaljševanje obratovanja planinskih koč, porast števila obiskovalcev, višji standard, večja poraba vode z negativnim vplivom na podtalnico, več odpadkov, več hrupa idr. Predstavniki PZS, ki si prizadeva, da bi bilo v gorah čim več okoljsko ozaveščenih obiskovalcev, so menili, da je priključek planinske koč na javno električno omrežje najbolj ekološko primerna rešitev za preskrbo z električno energijo in da ima številne pred-

nosti pred drugimi, npr. fotovoltaike in vetrnimi elektrarnami. Omogoča tudi zmanjšanje drugih vplivov planinskih koč na okolje. Vsekakor pa je treba v vsakem primeru posebej vsestransko oceniti, ali je priključek z zemeljskim kablom sprejemljiv ali ne. Menili so tudi, da bi bilo treba v TNP bolj dosledno in v vseh primerih izvajati obstoječe predpise.

Sklenjeno je bilo, da PZS:

- pripravi pisno mnenje glede posega, ki ga načrtuje PD Ljubljana Matica v Dolini Triglavskih jezer;
- poda mnenje o vlogi TNP in ZRSVN pri vsaki izmed načrtovanih graditev posameznega planinskega društva.

Za reševanje konkretnih vlog planinskih društev za zahtevnejše graditve se ministrstvu za okolje in prostor (ARSO), ki je pristojno za izdajo naravovarstvenih pogojev in soglasij, poda pobuda za skupni sestanek in obravnavo s predstavniki PZS, ZRSVN in TNP.

Zapisal: Danilo Sbrizaj

¹ Del sklepov sestanka na Upravi TNP na Bledu 21.3. 2006, ki so se ga udeležili predstavniki Planinske zveze Slovenije, Zavoda RS za varstvo narave - OE Kranj in JZ Triglavski narodni park.